

Ötlető: TÓTH TIBOR

Ötletés ideje: 1981.

TART.: HORVÁTH LAJOS SÚGÓTÁRTÓ TITESTER
ÉLÉTE ÉS SAKNASZERKETE

20 lap, 15 foto, 3 melléklet

SÖLDORACSI MUTATÓ: KADARKUT

SAK MUTATÓ: XV, A, 1

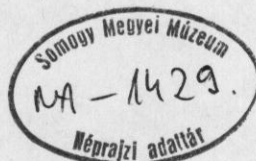
PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRORS

ÁTVEVETVE AZ EGYS. LTK. 4456-os TETELE AÓL

Horváth Lajos szíjgyártó mester-
élete és szakmaszeretete

jelige: "Lovas nemzet
ragyunk"

Lovas nemzet vagyunk tartja a szólás mondás. Van is valami alapja ennek. Őseink lovon jöttek be e Kárpátoktól ölelt országba. A bőrt már az őseink is felhasználta: lakósátrak fedésére, ruházati cikkek előállítására. A szijgyártóipar abban az időben vette kezdetét, amikor az ember a vadlovet megszelidítette, és munkájának megkönnyítésére igába fogta. A VIII. század végén a IX. század elején szijgyártó szakma nagy fejlődésnek indult, mivel a posta felismerte a lovak gyakorlati hasznát. Ebben az időben a lószerszámok csak kezdetlegesen kikészített bőrökből és szijakból állottak. Régészeti leletek szerint a húzó és hátszija kezdetlegesen timsóscse zéssel készült széles szijból állott. Mindkét vége csülökben végződött, és timsós cserzéssel készült varrószija-darabkával volt lekötve. Ez az szerszám típus a mai könnyű homoki csülkös lószerszám őse. Ebben az időben még nem ismerték a hajtószárát és a kantárt. A lovat gyalog, vagy lóhátról irányították. Csak később jöttek rá, hogy a lovat a szájánál fogva könnyebb irányítani, csupán egy fémdarabot kell a ló szájába tenni, azt a fejéhez erősíteni, hogy a mostani zabla őse a ló szájából ki ne essék. Így született meg a mai kantár, a zablához erősített vezetőszijból pedig a mai hajtószár. A X. század közepe felé a postaszolgálat és a földművelés állandó fejlődésével a szijgyártó szakma is erős fejlődésnek indult. Abban a korban a személy- és teherszállítást továbbá a hadviselést el sem lehetett volna képzelni lovak nélkül. A magyarok lótarására időszámításunk előtt XVIII. századtól, a lovaglás ismeretére pedig az i. e. XV. századtól vannak régészeti bizonyítékaink. A lovaglás megjelenésének tárgyi bizonyítékait jórészt az alakuli temetőből ismerjük. Ennek leggazdagabb sírjából egy csontból készült pofarúd töredéke került elő, amelynek alapján a tárgy eredeti alakját lehetett rekonstruálni. A kör alakú, kétoldalt szárákban végződő oldaltagokat kétség kívül még a szijból készült zablához használták, a rajta levő lyukak a szijzabla, és a kantár /fék/ szijainak felerősítésére szolgáltak. Ez a zabla típus azonban nem volt az egyedüli Nyugat-Szibériában. Itt, valamint a Volga vidékén jó néhány helyen került elő egy üreges csontból készült oldaltag. A hosszában ketté hasított üreges csontot egykori készítőik az egyik végén lekerekítették a másikat hosszában sima pálca alakúra faragták, a középső részt pedig mindkét oldalon éles fűrészfogakra emlékeztető felületűre alakították.

A középen levő négyzet alakú, és az egyik oldalon kis kerek lyuk a szíjak átbujtatására szolgált, hiszen ezt a fajta oldaltagot is szíjzabláknál alkalmazták. Az éles fogak a ló szájja felé irányultak, s így a kantárszár meghúzásakor a lónak erős fájdalmat okozott ami megkönnyítette a ló irányítását. A magyarok szemében a jó ló a későbbi időkben is nagy érték volt. Vagyont voltak képesek fizetni érte. Megesett, hogy vitézeink elhajtották a budai pasa buda alatt legelésző ménesét. Erre a csinyre pedig nagybátorság, és nagy ravaszság kellett. Széchenyi István létrehozta a magyarországi loversenyeket. Híresek voltak a magyar huszárok is. Ők kiválóan ismerték, és szerettek lovaikat, értettek idomításukat. Vagy ki ne ismerne a hazai lótenyésztés büszkeségének kincsemnek a nevet. De lóval szant a földműves is. A ló hasznosítása magán után vont a saját foglalkozás, a szíjgyártó és nyerges szakma kialakulását. Ennek egyik művelője a kadarkutói élő Horváth Lajos mester. Vele beszélgettem el eleteről, és szakmájáról.

1916. április 16-án Szombathelyen születtem. Édesapám Horvath János, édesanyám Antal Viktória. Hatan voltunk testvérek. Kettő lány, négy fiú. Bér lakásban, albérletben laktunk. Édesapám a MÁV járműjavító műhelyében volt segéd munkás, később fémöntő, idős korára pedig tűzoltó. Édesapám egymaga keresett az egész családra. Édesanyám otthon volt, hiszen mosni, főzni kellett. Szombathelyen elvégeztem a négy elemét, majd három polgárit. Közepes tanuló voltam. Tanítóm még édesanyámat is tanította. Abban az időben bizony még használták a nádpálcát. Volt olyan, amikor a derest is. Két gyerek fogta a kezét, kettő a lábát, a tanító ur megráncsapott egyet-kettőt a tanuló fenekére. Amikor kimaradtam a polgári iskolából, kifutó gyerek lettem, Teaker Aranka és Mária fűszerüzletében. Fizetésem heti 3 pengő volt. Kerékpárral elmentem a megrendelőkhöz, és összeírtam, hogy mi kell nekik. Visszamentem az üzletbe, összepakoltam a szükséges árukat egy puttonyba, azt feltettem a hátamra, és elvittem mindenkinek, amire szüksége volt. Az üzletben volt egy könyv, ami-be a tulajdonosok bejegyezték, hogy ki mennyit, és mit vett fel. A vásárlóknál is volt egy ilyen könyv, így egymást tudták ellenőrizni. A vevők hónap végén fizettek. A tulajdonosnők nagyon szerettek engem, és azt tanácsoltak, hogy legyek férfi nadrász. Nekem ehhez semmi kedvem sem volt. Két évig dolgoztam itt. Az egyik nőknőmnek udvarolt egy legény ő szijgyártó volt. Ő hívott el magához dolgozni. Két hét volt a próbaidő. Édesanyámnak rejtűnt, hogy nem adom naza a fizetésemet. Hiszen eddig keresetemet mindig neki adtam. Megkérdezte a dolgot. Pont akkor telt le a két hét, és a mester hívatta édesapámat. Így derült ki, hogy munkahelyet változtattam. Édesapám megkérdezte: "Híam hova megy le, itt vannak a traktorok, a gépek, s te elmegy szijgyártónak?" Apám, nekem ehhez van kedvem - mondtam. Rabeszte az unokaöccse is, hogy engedjen el szijgyártónak. A mester szigorú ember volt. Azt mondta, hogy emelkedek ebédre. Futnom kellett, hogy visszaérjek 1 órára. Megnezte a mester az órát, és megkérdezte: "Te Lali, hány óra van?" Még nem ütötte el az 1 órát, csak válaszoltam. Nem ütötte el, de viszont rajtam ütött egyet. Azk inasnak szót kellett fogadnia a mesternek. En két hetes koromban azt mondtam: Bárdos ur, én szeretnék már varrni. Mit csinálni? Varrni. Hiszen csak most tetted be a lábadat.

Két hét múlva franciaszárát varrtam a szombathelyi Vámörseggnek. Hát az inassors feles volt. Fele jó volt, fele részemről rossz. Mi is kaptam pontosan eleget. Tandíjat előzetes megállapodás szerint fizetni nem kellett. A mester fizette a tanonc iskolát, /: ma ipari iskola:/ Szüleimnek csak a szerződést, és a szabadságot kellett fizetni. Van ebből az időből egy oklevelem. 1935-ben a tanoncmunkakiállításán második helyezést értem el. Emlékszem egy aktataskát készítettem, amit nagybátyámnak adtam. Feleszabadtam 1935. augusztus 10-én. Nagy István és Csönka Antal előtt tettem le a segédvizsgát, Szombathelyen. Ezért csak az illetményt kellett fizetni. Három hónapig voltam kiegészítő munkán ar Weber szijgyártónál. Innen kerültem 1936-ban Kadarkutra Jakab Lajos szijgyártóhoz. Itt fizetésem heti 6 pengő volt. Két év múlva Tatatóvárosra mentem. Itt fizetésem már 8 pengő volt. Kanter Jenő aranyérmes mester keze alatt dolgoztam. Mesteremnek még a nagyapja is szijgyártó volt. Itt a mesterrel együtt ebédeltem. A mester szigorú volt. Egyszer észrevettem a falon a mester apja által készített érdekes szerszámdarabot. Megkérdeztem a mestertől, hogy kell csinálni ezt. Azt felelte: "ha érdeklis segéd, akkor majd munkaidő után megmutatom." Hát igen a munkaidőt pontosan be kellett tartani. Két év elteltével Pápára mentem. Fizetésem 10 pengő volt. Két évnél sehol sem maradtam tovább. Ahány ház, annyi szokás. Fizetésemet a mesternél hagytam, ha szükség volt, akkor vettem ki egy-két pengőt. Amikor nagyobb összeg összejött, akkor vettem inget, öltönyt, vagy cipőt. Emlékszem akkor egy szürke öltöny ára 75 pengő volt. A nyersanyagot a mester szerezte be. A legjobb huzóbőrt Marcaliban készítették. Munkámat megbecsülték mindenhol. Például egyszer vasárnap délelőtt találkoztam a mestereimmel. Mester szeretett kuglizni. Vasárnap lévén szabadnapunk volt. Oda szólt a mester hozzám. "segédnek volna egy sürgős lószerszám javítás, nem csinálná meg? A fizetség annyi lesz, amennyit maga kér." Dehogy nem - mondtam. "akkor itt a műhely kulcsa." Elmentem, és délután 4 órakor végeztem. A mestereimet a kugli pályán találtam. Amikor észrevettem, azt mondta: "mi az segéd, maga már végzett?" Igen - feleltem. "na erre aztán már kíváncsi vagyok!" mondta. Elmentünk a műhelybe. Nem hitte volna, hogy ilyen hamar végzek vele. Megkérdezte mennyit fizet. Megkérdeztem: mester ur, jó a munka? Igen - felelte. Akkor egy heti fizetésemet kérem ezért. Mester fizetett, és elmosolyodott "tudja segéd azért máskor az ilyen sürgős munkát inkább munkaidőben csináltatom meg."

A behívómat 1939. februárjában kaptam meg. Mauthner György budapesti bőrgyárában dolgoztam. Hadfelszerelést készítettünk, lőszer-számókat javítottunk. Budapesten elvégeztem a két éves műmesteri tanfolyamot. A vizsga Kiváló Mester eredménnyel zárult. 1942.-től 1944-ig az Orosz fronton voltam. 1944-ben az 5. Honvéd gyalogezredben szolgáltam, mint taktáros. Szeredina-Budán orosz hadifogságba estem. 1945. november 3-án tértem haza. 1946-ban Kadarkutra nősültem. Két lányom van. 1948. május 21-én Pécsen tettem le a mester vizsgát. Az ipart nem válthattam ki. Azt mondták; tekintve hogy nyersanyag takarékoság van az ipart nem kaphatom meg. Ezután Budapesten dolgoztam. Majd Kaposváron a Sziógyártó és Nyerges KTSZ-ben dolgoztam. Kaposváron 16 évig dolgoztam, közben az 503-as Ipari Szakmunkásképző Iskolában hat gyereket 3 évig tanítottam. 1969-től az erédszetben dolgoztam. Hét év múlva 1976-ban mentem nyugdíjba. Jelenleg a helyi TSZ-ben havi 96 órát dolgozom. Lőszerszámókat javítok. Több oklevelem is van. Ezek: a Munka teljesítéséért 1951. Vonatjavító Vállalat, Diszoklevél 1952, A Sziógyártó és Nyerges KTSZ. Kiváló dolgozója. 1954, A Harmadik Párt kongresszus tiszteletére tett felajánlás kiváló teljesítéséért.

A szijgyártó szerszámai:

varrószék, árak, varrótük, cérnavágó kés, görbe kés, félhold-kés, negyedhold-kés, szabáskés, jelző körző, szakító körző, varrás-jelző kerék, élszedő, szélező, dörzscsont, bujtató tágitó, dombo-ru-fejű kalapács, tolókés, csipő, lapos és harapó fogók.

Varrószék/: kösü:/ /: 1. :/

Részei: ülőpad, szorítófej, szorítócsavar, védőszij.

Varrószék feladata: a varrás könnyebb elvégzésének a segítése.

A szorítófejnek az ülőpadra zárt szöge nem 90 fokos, hanem balra dől. A szorítófejbe erősítjük be a megmunkálandó bőr darabot, hogy ne mozogjon. A védőszij megakadályozza azt, hogy a cérna be-leakadjon a varrószékbe.

Árak 2

Az áraknak két fajtája van: A törár és a varróár. A törár a bőrt szurja, a varróár pedig vágja. A varróárnak négy éle van, ezért négyszög alakú lyukat, a törár pedig kerek lyukat szur. Az árak jó minőségű acélból, a nyeleik gőzölt keményfából készülnek.

Tíz különböző nagyságú varróár van. A varróárat a lyuk szurásához, a törárat a lyuk tágitására használjuk. Van még szijvarró törár is. Ezt a szijvarrásnál használjuk. Hasonló a törárhoz, de sokkal nagyobb lyukat szur.

Cérnavágó - kés /: 3 :/

Mint neve is mutatja cérna vágására, bujtatók méretre vágására használjuk. Közönséges késalakú.

Görbe kés /: 3 :/

Görbe pengéje van. Spicc készítésére használjuk.

Félhold- kés /: 3:/

Pengéjének félhold alakja van. Innen kapta a nevét is. Bőrök végeinek levékonyításához használjuk. Van negyedhold- kés is. Ennek a késnek negyedhold alakja van. Szerepe az ami a félhold kés-é.

Szabáskés /: 3:/

Fanyél és ék alakú él jellemzi. Feladata a szijak kivágása.

Tolóké /: 3 :/

Két részből áll: a csavarral állítható méretre beosztott szélesség szabályozóból és az ugyancsak csavarral állítható tolókéből. A vágókés éle és a csusztatható beállító rész közötti távolság adja meg a vágandó szíj egyenletes szélességét.

Jelölő körző /: 4 :/

Körző alaku. Hegyei tompák. Feladata: mérések, lyukasztások helyének jelölése.

Szakitó körző /: 4 :/

Körző alaku egyik szárának végén egy kis él van. Ez szakítja a bőrt. Varrás helyének kijelölésére használjuk. Azért, mert kiszakítja a bőrt, és a cérna belefekszik ebbe a vályatba, és így nem dudorodik ki, nem kopik.

Varrásjelző kerék /: 5 :/

Áll: nyélből, a nyél végén egy perselyből, és a varrásjelző kerekekből. Ezek a kerekek hasonlítanak fogaskerekre. A perselyben van több kerék is. Mind különböző méretűek. Egy ilyen kereket ráteszünk a nyélre, végig húzzuk a bőrön és a kerék forgása közben lyukakat hagy maga után, ezek a mélyedések jelölik ki az öltés helyét. A 4-8 öltésjelű kerék igaz, a 10-12 öltésjelű a parádés, a 14-18 öltésjelű a diszvarrás.

Élszedő /: 6 :/

Vasból készült fanyéllal. Szerepe: a bőr élének tompítása. /: Pl. ha a nyaklónak nem szedik le az élét, akkor feltöri a ló nyakát.

Szélező /: 6 :/

Egy egyszerű fa, amelynek két végén van két-két bevágás. A bevágások különböző vastagságúak. A lószerszám reszetől függ, hogy melyiket használjuk. Használatának diszites a célja.

Dörzscsont /: 6 :/

Általában kiőzött bordacsont. Amikor két bőrt összevarrunk, akkor testjük, majd dörzscsonttal ledörzsöljük a széleket. E művelet után agyalatszük, mintha két bőrrel egy lenne, tehát a bőrök rétegződése nem venetó észre.

Bujtató tágitó /: 5 :/

Szálkamentes ra vagy vas. Elei lekerekítettek. Több mérete van. A bevart, vagy a rutó bujtatót megfelelő méretre kitágítja, vegleges, szép formáját megadja.

Domboru fejű kalapacs /: 7 :/

A kalapacs fejének alsólapja teljesen sima, és domboru, azért, hogy a kalapálás után a bőrön nyomot ne hagyjon. Csatok, karikák bevarrása után lekalapálásra használjuk.

Fogók /: 7 :/

A csipő és harapófogókat a szegecselesnél használjuk. Lapos fogót szíjvarrásnál használjuk.

Amin látjuk, a szíjgyártó szakmában a szerszámoknak csak a magyar neve használatos.

Az egyszerű öv készítésének leírása

Először is a marhabőrön jelölő körzővel kijelöljük az öv szélességét, majd szabáskéssel kivágjuk. A bőr egyik végét félholdkéssel levékonyítjuk. Ezt a munkát sima márványlapon végezzük, úgy hogy rátesszük a bőrt színével lefelé a lapra. A félhold kést úgy fogjuk meg, hogy mutató ujjunk a kés közepén legyen, majd körülbelül 45 fokban rá illesztjük a munkadarabra és megnyomjuk a kést. Azért márványlapon végezzük ezt a műveletet, mert így a késsel nem vágunk bele az asztalra, sőt amikor megszalad a kés a márványlapon meg éleződik is. A szíj másik végét megkeskenyítjük szabáskéssel. Ezután a bujtatók elkészítése következik. A bujtatókat kivágjuk, majd összevarjuk a bujtató két végét. A tuk tompak, ezért előbb varróárral kilyukasztjuk a bőrt. A bujtató színe van lefele. A lyukat úgy szurjuk, hogy az ár ne lyukassza ki a bőr színét. Ezután következik a varrás. A cérna beruzése elter a szokásostól. Ennek is külön fortélyja van. A cérna egyik végét görbékéssel 2-3 cm-re levékonyítjuk, spiccet készítünk. Befűzzük a tübe, ezt a felét, a tüt a vékonyítás végéhez húzzuk, a spiccet visszahajtjuk, és összesodorjuk levékonyítatlan cérnával. A cérnát színezhetjük szurokkal feketére, vagy viással fehérre. A másik végére csomót kötünk. A szíjkarikákat bujtató tágitóra húzzuk ameddig csak lehet, és kalapáccsal megütögetjük, hogy alakját megtartsa.

A kalapács domboru fejű, hogy ne hagyjon nyomot a munkadarabon. A bujtató tágitón levő bujtatókat szélezővel diszitjük. Szélezőt, rátesszük a bőr szélére. Marokra fogjuk a szerszámot. Kicsit felénk döntjük. Erősen rányomjuk a bőrre, és többször végig huzzuk. A szijcsikot is így diszitjük. Azt a felét vesszük amelyiket levékonyítottuk. A lyukasztóval a végétől körülbelül 3 cm-re lyukat készítünk, majd ettől 2-3 cm távolságra még egyet. A lyukak közötti bőrrészt félhold-késsel kivágjuk. Ide tesszük a csatot és az egyik bujtatót. 4,5 cm-t visszahajtunk, majd szegeccsel rögzítjük a szijdarabhoz. A szij másik végét lyukasztóval lyukat készítünk.

A bőröknek különböző elnevezései vannak, attól függően hogy azállat melyik testrészéről való. Van: egészbőr, fél bőr, csuka, blank csuka, krupan.

A bőr tulajdonságai

A szijgyártók csak marhabőrrel dolgoznak. A kruppan bőrnek a legnagyobb a szakító szilárdsága, és a legkisebb a megnyulása. Ezért ebből készítjük a nagyobb terhelésnek kitett szerszámrészeket, /: pl. huzót :/ A hasrész felé haladva a szakítószilárdság csökken, a megnyulás nő. A nyakrészen, és a hasrészen pedig a legkisebb a szakítószilárdság, és a legnagyobb a megnyulás. Ezért ezekből nagyobb terhelésnek kitett szerszámrészt nem készítünk. A bőrön lehet hiba is. Pl.: a rosszul benőtt sebhely, a bélyegző által ütött seb. Az ilyen sebhelyes részt nem szabad a szerszám készítésekor felhasználni. Általában egy közepes nagyságu és közepes minőségű félbőrből egy pár lószerszámot lehet kiszabni. A nagyobb terhelésnek kitett lószerszámot krupponból szabunk. Ilyen: a nyakló, belső keresztág, külső keresztág, kézi-szár, zablacsatlékok, huzópártázat, huzókarika betét, hátszizlap, hátszizpártázat, nyakszizcsatolók, nyakszizlap, fejsziz, pofasziz, orrsziz, homloksziz, szemzõtartók, és hosszúhaslók. A nyakba átnyulik a nyakló, a belső, és a keresztág, a kéziszar, huzópártázat és a fejsziz, Ezeket bélelni kell, mert a nyak sokkal gyengébb minőségű mint a kruppon. A nyakból szabjuk: az apróbujtatókat, a huzókarika betétet, a fejsziz csatos darabokat, szemzõtlapokat és a hátsziz csatos darabokat. A hasrészéből, szabjuk : karikabetétet, a másik nyakszizdarabot, a nyakszizpártázatot, huzópártázatot, hámtáskákat, hosszú és rövid haslókat, szemzõtlapokat, homloksziz pártázatot, pofadarabbetéteket, apróbujtatókat, huzóvég és hátsziz csatosdarab bujtatókat.

A lovakat négy csoportra osztjuk

Hidegvérű lovak; lassu járásuak, általában földművelésre, teher szállításra használják őket. Két ilyen ló huzó ereje kb. 60-80 q. Test magasságu 16-18 marok /: egy marok = 10,536 cm. :/

Melegvérű lovak: gyorsjárásu, kisebb teher huzására alkalmas lovak. Sportversenyekre, és a honvédségnél használják őket. Jól beváltak az Alföldön, sikterepen. Magasságuk 14-16 marok.

Stájer vagy meklenburgi lovak: nehéz, teherhúzásra alkalmas lovak. Nagy terhek húzására használjuk őket, főleg a városokban. Magasságuk 18-20 marok. Teherbirásuk kb. 90-110 q.

Összvérek, szamarak: kisteherbirásu igénytelen állatok. Főként a Dunántúlon alkalmazzák őket. A szamár magassága körülbelül 10-11 marok, az összvére 11-12 marok.

Magyarországon legelterjedtebb a középnehéz polgári lószerszám, de az Alföldön használják még a csülkös lószerszámot is. A középnehéz polgári 16 markos lóra készített lószerszám súlya körülbelül 14-16 kg. Részei: huzó, hátszija, nyakszija /: nyakló :/, kantár, hajtószár /: gyepelő :/. Dombos vidéken használják még a farhámot is

A huzó részei: huzólap, huzópártázat, hosszú hasló, ~~maximális~~ rövid hasló, hátszija-csatodarab, szügykarikalap - betét. A huzólapokat fekete huzóbőrből szabjuk. A nyakuk puha zsirosbőr, mert húzás közben ez simul legjobban az állat testéhez. A huzókat a gerincvonalra merőlegesen szabjuk. Egy átlagos nagyságú bőrből 6-7 huzót lehet kiszabni. A huzó 10-15 cm mélyen nyulhat át legfeljebb a hasrészbe. De ekkor 20-28 cm hosszban bélelni kell, hiszen a hasrész gyengébb minőségű, és nem bírja a nagyobb terhelést. A huzókat a husoldalról béleljük. A bélelendő darab végét levékonyítjuk és a bélést beragasztjuk, ügyelve arra, hogy az a behajtáson túlérjen, és a huzólap behajtásakor azzal együtt behajtsódjon. A ~~huzólapok~~ huzókat csak jó minőségű bőrből szabhatjuk. A huzókba nem szabhatók a bőrhibák. Huzólap: A kiszabott szügylapot hosszában színével kifelé összehajtjuk oly módon, hogy alsó széle 0,5-0,6 cm-rel előbbre álljon. Az összehajtásnál a szügylapot végig ledörzsöljük. Az alsó szélnek azért kell előbbre állnia, mert a két egymáson fekvő vastag bőr széle a ló szügyét feltörné. A huzó két végre varrjuk fel a huzóvéglapokat. Méretük 40 x 8,5 x 5,5 cm. A huzóvéglap széleitől 18 cm-re 4 x 0,8 cm ovális lyukat vágunk. Huzópártázat Mérete 175 cm hosszú 4 cm széles 0,45-0,5 cm vastag. A huzópártázat a lószerszám legnagyobb terhelésnek kitett része. Két részből áll. A blank nyakbőrből készített felsőpártázat önmagában nem bírná el a teljes terhelést, amire a szerszámot méreteztük.

Ezért azt az alsó pártázattal kell megerősíteni, vagyis olyan anyaggal bélelni, amelynek tulajdonságai megegyeznek a felső pártázat anyagával. Bélelni blanknyakkal, vagy blankhasrésszel béleljük. Az alsó pártázatot több darabbal is készíthetjük. A toldásokat 5-6 cm-es átfedéssel végezzük. A toldások nem kerülhetnek huzóvégkarikás, nyakszijkarikás, darabhoz. Az alsópártázat 0,3-0,4 cm-el szélesebb mint a felső, hogy ragasztás után körül vághasuk. A ragasztást gondosan kell végezni, mert csak így bírja el a nagy terhelést. Ha elég vastag a pártázat, akkor nem kell bélelni. A pártázatot szelszedéssel és a szélek festésével csinosítjuk.

A hosszú hasló mérete: 35 cm hosszú 4 cm széles 0,45-0,5 cm vastag. A hosszú hasló a huzó végkarika varroszijjal dolgozzuk fel. A hasló erősebb végétől 8 cm-el egy 3 x 0,6 cm-es csatló ~~nyílás~~ pecetlyukat vagunk, a hossz tengellyel párhuzamosan. Ide varrjuk a 4 cm-es perbő csatot. A csat mellé közvetlenül a dugtatot. A hasló másik felén megjelöljük a behajtas helyet. A széleket alul felül leszedjük. A széleket itt, és a rövid haslónál a najtoszárnál /: gypelo :/ , a hátszijlapnál azért szedjük le, hogy ne vágja a kemény por a lovat, és az ember kezét. A rövidebb hasló mérete 45 cm. hosszú 4 cm széles 0,45-0,5 cm vastag. Az erősebb végét csatoláshoz képesszük ki, s spicceljük. A formája lehet szögletes, térkerek, vagy kerek. A másik végén ugyan olyan hosszúságban jelöljük meg a behajtas helyet, mint a hosszú haslónál. A csatoláshoz készített részen a végétől 8,5 cm-re 5 db egymástól 3,5 cm-rel lévő 0,5 cm átmérőjű csattóvis lyukat vagunk. A széleket leszedjük, szelészessel restéssel díszítjük. A hosszú és a rövid hasló ugyan olyan vastag. A hátszijcsatos darab a hátszijat köti össze a huzóvéggel. Tenát összerakó darab. Használat közben a huzásnál és a visszahúzásban van szerepe. Hossza 35 cm, szélessége 6 cm vastagsága 0,55-0,6 cm. A huzóvégkarikára varrjuk fel. A szügykarika alátétlap alapja és mérete a huzóvéglapok alapjához, és méretéhez igazodik. A szügykarikaalátétlap célja az, hogy a szügykarika ne érjen közvetlenül a huzóbörhöz. A szügylaphoz varrjuk szurkozott lenfonállal. A szügylaphoz dolgozzuk fel a huzóvégkarikás darabokat és a szügykarikás lapokat. A huzóvéglapokat negyszer 0,6 cm-es lyukakkal a port 4-5 cm hosszban a hossz tengely mentén benasítjuk.

igy a huzóvégkarikas- darabot a huzóvégkarika-lap alábetudjuk dolgozni úgy, hogy a karika vége a huzóvéglap kivágott részéig érjen. A huzóvéglapon a behasított részt átöltjük, a kivágott rész sarkait pedig összenuzzuk annyira, hogy a pártázat alól a huzóvégkarika -lap kivágott sarkai ki nem csusszanak. Ez a varrás igen fontos, mert a huzóvégkarika van legjobban igénybe véve. A szügykarikás darab felvarrása határozza meg, hogy a huzó melyik lora kerül. A szügykarikás darabot a huzólap közepétől 4,5 cm-rel jobbra vagy balra helyezzük, azért hogy a szügykarika a rud felé álljon. Ez biztosítja, hogy a huzó a lovon egyenesen áll. A huzókarikás darabot először a huzóra varrjuk fel, így az a pártázat bevarrásánál nem mozdul el. A szügykarika felvarrásakor a szügylapra felvarrt betétek szélének egyezni kell a pártázat szélével. A huzóvégektől 46 cm-el jelöljük ki a nyakszijkarikás darabok helyét, majd felvarrjuk őket. A pártázatot varrjuk a huzólapra. Az összeállított pártázatot amár bevarrt karikákon át dugjuk. Azon a végén, ahol a varrást kezdtük a pártázatot 4-5 cm-el hosszabbra hagyjuk, így a másik vége kb. 15-16 cm-el hosszabb lesz. Ezt a pártázat mindkét végéből a huzón levő kihajtások veszik fel. A varrás négy sorban történik. A huzóvégeket csak kétsorosan varrjuk le, mert nincsenek különösebb terhelésnek kitéve. Szerepük: hogy a huzóvégkarika és az istráng lekötéséből eredő csomó dörzsölésétől megvédje az állat oldalát. A pártázat nélkül a huzóvégek vissza hajlanának, és feltörnék a ló testét. A megvarrt huzót a pártázat felől domborufejú kalapáccsal lekalapáljuk, majd ledörzsöljük. A huzólapot az eredeti letörésnél hosszabban behajtjuk, ügyelve arra, hogy 0,5-0,6 cm-el előbbre álljon az alsó rész. Ezután a szügykarika alatt 20 cm a nyakszijkarikák alatt és a nyakszijkarika és a huzóvéglapok között ugyancsak 5-6 cm. a huzóvégeknél 40 cm hosszúságban levarrjuk, más néven hefteljük. A varrást a szügy karikától kezdjük, és fokozatosan haladunk a huzóvégek felé.

Hátszij: A hátszijcsatos darabokba kapcsolódik. Terhelése kb. olyan mint a szügylapé. Több fajtája van. Lapos hátszijat általában középnehéz polgári lószerszámokhoz használják, nemez alátéttel.

Hossza 116 cm, 6 cm széles, 0,45 - 0,5 cm vastag. A hátszijlapot és a hozzátartozó, pártázatot a bőr kruppon részéből szabjuk. Ha a bőr neme elég vastag, akkor bélelnünk kell. Lehetőleg azonban elég vastag bőrrrel dolgozunk. A pártázaton vágjuk ki a hátszint szárkarika helyét. A pártázat mindkét végét levékonyítjuk /: spiccet vágunk :/. A spiccelt végektől 45,5 - 45,5 cm-rel vágjuk ki a szárkarikák helyét. A két szárkarikát a pártázat kivágott részébe helyezük, úgy, hogy a karika és a pártázat közé egy egy bőrbetétet dolgozhassunk be, A pártázat mindkét végétől 0,4 cm távolságban szakító közővel kijelöljük a varrás helyét. Varrás helyet jelölünk ki a szárkarika körül is. A varrást szurkozott cérnával végezzük. A hátszinlap kemény, ezért a ló gerincét feltörné, ezért vastag nemezt kell aláerősíteni, amely megvédi a ló hátát. A nemez vastag filc, amelyet 50 cm hosszúra és 9-10 cm szélesre szabunk. A nemezt vagy felvarrjuk, vagy bujtatót és csatos szijat varrunk rá, és így erősítjük a hátszijlapra.

Nyakszij /: marszij :/ A nyakszijat a huzóba bedolgozott nyakszij karikába csatoljuk. Szerepe: A huzólap fenntartása, és a kocsi visszatartása, A kocsi visszatartásakor nagy terhelést kell elbirnia. Van visszacsatolos, és villás nyakszij is. A villás nyakszij diszesebb kivitelű. A visszacsatolos nyakszij hossza 58-60 cm azélessége $\approx$ 5 cm, vastagsága 0,4-0,45 cm. Azért szabjuk ilyen szélesre, hogy fel ne törje a ló marját. A nyakszij anyaga lehet blank nyakbőr is. A nyakszijlap mindkét végét spicc alapba levágjuk, úgy hogy a spicc olyan széles legyen, mint a pártázat. A nyakszijlap szin oldalán az éleket leszedjük. A két véget kicsit levékonyítjuk. A nyakszij pártázat hossza 65 cm, szélessége 2,4 cm vastagsága 0,35-0,4 cm. Az egyik végétől 85 cm-re egy csatpecetlyukat vágunk. Ha már rávarrtuk a pártázatot a nyakszij lapra, akkor vágjuk csak ki a másik végén a másik csatpecetlyukat. A széleket szélezéssel festéssel díszítjük. A nyakszijpártázat mindkét végétől 17 cm távolságra egy csatot és két bujtatót varrunk. A másik végétől 22 cm-re a kengyeles nyakszij szárkarikát, egy csatot, és két bujtatót varrunk. Ha 0,4 cm-nél vékonyabb bőrünk van, akkor béleljük.

A visszacsatoló szíjak hossza 60-62 cm, szélességük 2,4 cm, vastagságuk 0,5-0,6 cm. Kruppon részből szabjuk őket. A szíjak erősebb végein spiccet vágunk, a másik végeket 2,5-3 cm hosszban levékonyítjuk. Festéssel, színezéssel díszítjük. A lespiccelt végtől 10-13 cm-re egymástól 3cm. távolságban 4 db 0,4 cm átmérőjű csattövislyukat vágunk. A nyakszíjcsatlékot az összeállított nyakszíjlap mindkét végére színével lefelé felvarrjuk. Az összeállított nyakszíjpártázatot a nyakszíjakra varrjuk. A nyakszíjnak mindkét végébe két két bujtatót varrunk. A páros lószerszámnál a nyakszíjba ~~egy~~ egy szárkarikát, az egylóra készülő szerszámnál kettőt varrunk. A megvarrt nyakszíjat lekalapáljuk.

Kantár: részei fejszíj, pofaszíj, állsíz, orrsíz, homloksíz, szemzőlapok. A kantár egyes részeit vastagabb bőrből varrjuk. Ennek az oka: hogy némelyik ló igyekszik lehuzni a fejről a kantárt. A fejszíj hossza 63 cm, szélessége 4,4 cm, vastagsága 0,4-0,45 cm. Kruppon részből szabjuk. A fejszíjhoz csatoljuk a két pofadarabot, és az állsízját. A homloksízját ráfűzzük. A kiszabott fejszíj mindkét végét 20-20 cm hosszban behasítjuk, úgy hogy négy csatlék keletkezzék. A behasítás végződésénél egy-egy 0,2 cm-es lyukat vágunk lyukasztóval, hogy a bőr további szakadását megakadályozzuk. Mind a négy csatlék végét lespicceljük, majd festéssel, színezéssel díszítjük. A csatlék spiccelt végén négy csattövislyukat vágunk. Ide kapcsolódnak a pofaszíjak és az állsíz. A fejszíjra hosszába felvarrjuk a 9 cm hosszú 1,8 cm széles 0,3-0,35 cm vastag szemzőtartó csatodarabot. Ennek erősebb végétől 5 cm-re egy kétszer 0,4 cm-es csatpecetlyukat vágunk. A másik végét levékonyítjuk. A csatodarabba bevarrjuk az 1,8 cm-es szerszámcsatot. A pofaszíjját a zablacsatlékkal egy darabban szabjuk. A pofaszíj 89x2,2 cm vastagsága 0,45-0,5 cm. A pofaszíj erősebb végét lespicceljük. Ez lesz a zablacsatlék. A másik végén hegyes spiccet vágunk, ez lesz a zabla karika koptató része. A pofaszíj zablacsatlékos végétől 51 cm távolságban egy 2,2 x 0,5 cm-es csatpecetlyukat vágunk, ettől 23,5 cm-re a másikat a zablacsatlék csatolásához. A két lyuk között a szín oldalán a színeket leszedjük. Kijelöljük a varrás helyét, festéssel, színezéssel díszítünk. A pofaszíjak köze dolgozzuk be a szemzőket.

A szemzőlapok feladata, megakadályozni a lovat abban, hogy jobbra, vagy balra nezzen, és védeni a lőszemét. A honvédségnél a szemzőket már nem használják, mert ha szemből raj a szél, akkor a port a ló szemébe veri. A szemző három részből áll: szemzőfelsőlap, szemzőalsólap, remlemez. A szemzőlap vidékenként különbözik. A szemzőlapok közé domboru remlemezt dolgozunk be, domboru oldalával kifelé. A felsőszemzőlap szinoldalán a széeket leszedjük, és kijelöljük a varras helyet. A három oldalon összevarrt szemzőlapok közé ragasztjuk aranycsirizzel a domborított remlapot. Varraskor kihagyjuk a szemzőtartó helyet. A szemzőt élszedéssel szélszedéssel díszítjük. Az előkészített pofadarabokba dolgozzuk be am mar összeállított szemzőket. A pofadarab első csatpecetlyuk kivágásába ivelt szerszám csatot varrunk. Közvetlenül a szerszám csat alá varrjuk a szemzőket. Közvetlenül a felsőcsat mellé varrjuk a szemzőket, és két bujtatót, majd bujtató távolságnyira meg egyet. A pofaszíjak közé pofadarab betétet kell tenni. A pofadarabnak 2,5-3 cm-rel a szemzőre kell érni. Bevarrjuk az alsócsatot. Az orrszík helye mellett egy bujtatót varrunk. A pofaszík végén kb. 4-4,5 cm hosszú darab szabadon marad, ez képezi a zablakoptató részt. A pofadarabot varrjuk. Varrás után lekalapáljuk, szélezzük, festjük. Állszík: megakadályozza a lovat abban, hogy a kantárt a fejről lekuzza. Hossza 86 cm, szélessége 2,2 cm, vastagsága 0,4-0,45 cm. A kiszabott állszík mindkét végétől 8 cm távolságban a hossz tengelyen vágunk egy egy 2,2x0,5 cm-es csatpecetlyukat. A széleket leszedjük, festjük, szélezzük. Az állszík mindkét végében varrunk egy egy 2,2 cm-es ivelt szerszámcsatot, és közvetlenül mellé egy 1,5-2 cm-es bujtatót. Az állszík nem lehet szoros. Legalább egy ökölnyi távolságnak kell lennie között, és az állat feje között, mert a ló húzásnál felrújja magát. Az orrszík szerepe az, hogy a pofadarab mozgását a ló fején megakadályozza. Mérete: 89 cm hosszú, 2,2 cm széles és 0,45-0,5 cm vastag. Erősebb végén spiccet vágunk, a másik végétől 6-8 cm távolságban 2,2x0,5 cm-es csatpecetlyukat vágunk. A széleket leszedjük, festéssel, szélezéssel díszítjük. A spiccelt végén 0,3-0,4 cm átmérőjű csattövislyukat vágunk. Az orrszík másik végébe egy 2,2 cm-es szerszámcsatot helyezünk. Bujtatókat varrunk a csat mellé, és attól bujtató távolságra.

Szemzőtartók: A szemzőlapra két keskeny szijat varrunk és ezt csatoljuk a fejszija csatos darabjába. A homlokszija rendeltetése a fejszija és a pofaszija mozgásának megakadályozása. A homlokszija két részből áll: az alsó részből és a rövidebb felső részből. A homlokszija alsó része 62 cm hosszú, 2,2 cm széles, 0,35-0,4 cm vastag. A pártázat 31,5 cm hosszú, 2,2 cm széles, 0,35-0,4 cm vastag. A homlokszija alsó részének mindkét végétől 9 cm-re jelöljük meg a behajtás helyét. A széleket leszedjük festéssel szélezéssel csinosítjuk. A homlokszija pártázatát a 9 cm-es jelnél a behajtott homlokszija alsó részére helyezük úgy, hogy mindkét végén egy egy 5-5,5 cm hosszú hurok keletkezzen, majd a pártázatát körül varrjuk.

Hajtószer /: gyepelő :/ Részei: Csatos kéziszár csatlékos kéziszár, rövid keresztág, hosszú keresztág és zablacsatlék. A csatos és a csatlékos kéziszár hossza 220-240 cm, szélessége 2,4 cm, vastagsága 0,45-0,5 cm. Hosszukat bőr szabja meg, de 220 cm-nél rövidebbek nem lehetnek. A kéziszárakat fekete blankbőrből, tehát a legerősebb bőrből szabjuk. A kéziszárak széleit hus és szín oldalán leszedjük. A csatlékos kéziszár mindkét végétől a csatlékos kéziszár gyengébb végétől 8,5 cm távolságban vágunk egy 2,5x0,5 cm-es csatpecetlyukat. A csatlékos kéziszár erősebb végét a könyebb becsatolás céljából lespicceljük. A lespiccelt végtől 9 cm távolságban egy 0,4 cm átmérőjű csattövislyukat vágunk a csatos kéziszár becsatolására. A széleket festéssel és szélezéssel csinosítjuk. A csatlékos kéziszárba egy 2,4 cm-es szerszámcsatot varrunk. A csat mellé pedig egy bujtatót. A keresztágak keresztezik egymást. Fekete blankbőrből varrjuk őket. A nyak felől szabott részt bélelni kell. A rövid /:külső:/ keresztágat a bőr minőségétől függően 60-70 cm, a hosszú /:belső:/ keresztágat 50-60 cm hosszúságban béleljük. A belső keresztág hossza 210 cm, szélessége 2,4 cm, vastagsága 0,45-0,5 cm. A külső keresztág hossza 190 cm, szélessége 2,4 cm, vastagsága 0,5-0,45 cm. Ebben az esetben a gyengébb végét spicceljük le a két rövid keresztágnak, azért mert itt bélelve van. Az erősebb végétől 6 cm-re egy 2,2x0,5 cm-es csatpecetlyukat vágunk, és ide varrjuk a 2,4 cm-es szerszámcsatot. Ide csatoljuk a zablacsatlékokat. A keresztágak színoldalán a széleket végig a husoldalán a bélésig leszedjük, festéssel, színezéssel el díszítjük.

A zablacsatlékok erős kopásnak és igénybevételnek kitett szíjazatok. Ezért a blakbőrök erősebb részéből szabjuk őket. Hosszuk 32,5 cm, szélességük 2,4 cm, vastagságuk 0,45-0,5 cm. Erősebb végeit csatoláshoz képezzük ki, a másik végüket a husoldalhoz fokozatosan vékonyítjuk. Az erősebb végétől 8 cm-re és egymástól 3 cm-re két 0,4 cm átmérőjű csattövislyukat vágunk. A külső oldalon a széleket leszedjük, majd festjük és szinez-zük.

A zabla-csatlékokat 12 cm hosszú darabon husoldalukkal fel-felé a keresztágak alá illetszük, és a keresztágak végébe illesztett 2,4 cm-es zablacsat mellé helyezett 2 cm széles bujtatóval együtt, öt-águ szurkozott lenfonállal levarrjuk. A csatoknál a keresztágakat kihajtjuk, hogy a csatkozta domborodás ne a zablacsatlékos, hanem a keresztágak felőli oldalon legyen. A rövid keresztágak végébe szintén varrunk egy egy 2,4 cm-es szerszámcsatot és közvetlenül a csat mellé, nem a keresztágba, hanem a bélésbe vágunk egy egy 2,5 x 0,5 cm-es csatpecetlyukat, a bélés végétől 8,5 cm-re. A bélésnek ezen a részén 0,4-0,45 cm vastagnak kell lennie. Am hosszukeresztág spiccelt végétől 8 cm-re és egymástól 3 cm távolságban összesen két 0,4 cm átmérőjű, csattövislyukat vágunk, a kéziszárak becsatolásához. A másik lyuk közepétől 15 cm-re s ettől 3,5 cm távolságban összesen három 0,4 cm átmérőjű csattövislyukat vágunk a rövid keresztág becsatolásához.

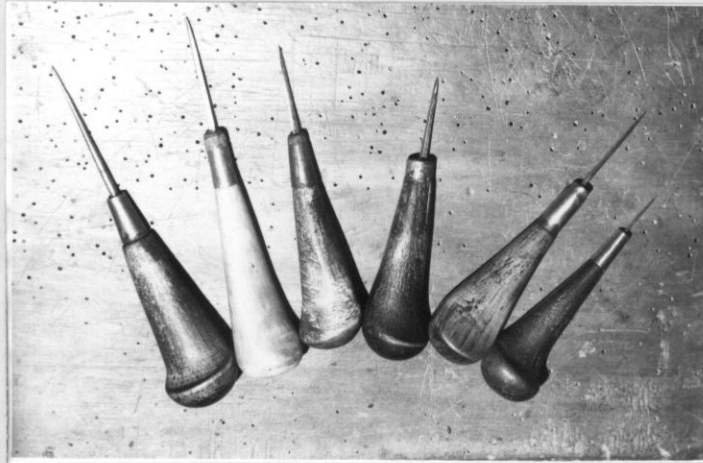
A méretek vidékenként változhatnak.

Igy készül egy 16 markos lóra szánt lószerszám. Az Alföldön használják még a könnyű csülkös lószerszámot. Ebben, a huzóvégekben nem huzóvégkarika, hanem csülök van. Ugyanigy a hátszíjvégek is csülökben végződnek. A bőrök szakítási terhelését úgy számítjuk ki, hogy a keresztmetszetének a területét szorozzuk a szakítószilárdsággal.

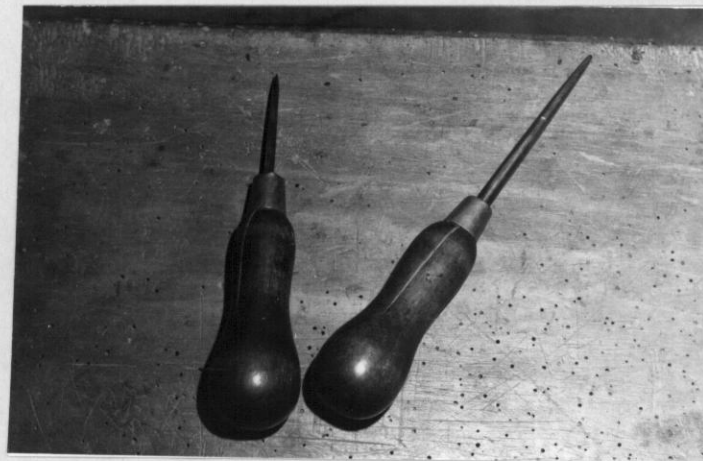
A szíjgyártók készítenek lószerszámon kívül egyéb lófelszerelési tárgyakat is. Pl. kötőfékek lábszárvédők térdvédők. Ezenkívül mostanában különféle labdákat /: foci-kézi-röplabdát :/ hátizsákokat, munkásvédelmi bőrcikkeket.

Sajnos a szakmának jövője nincsen. Ló lesz, de nincs aki tanulja a szakmát. Pedig kellene a szijgyártó. De ki megy el manapság szijgyártónak. Inkább elmennek más szakmát /: TV szerelő, lakatos :/ tanulni. Most már elmúltam 60 éves, nem tudok toborozni senkit sem. A fiatal szakembereknek csak azt tudom mondani, aki becsülettel elsajátítja a szakmát az boldogul. De aki csak immel - ámmal dolgozik, az nem. Én nem voltam soha sem helyváltoztató vándormadár. Azt megfogadtam, amikor elmentem segédnek, hogy két évet mindenhol letöltök. Én mondtam: Legyen szives mester ur, majd nekem jelentsék a munkakönyvet! Miér? Nem volt magának segéd jó helye? Jó - mondtam - de ahány ház, annyi szokás. Így kerültem Szombathelyről Kadarkutra, Kadarkutáról Tat-óvárosra, majd innen Pápára, Pápáról Budapestre, a Mauthner börgyárba. Hát csak ennyit szerettem volna elmondani.

Varróat és tőrát

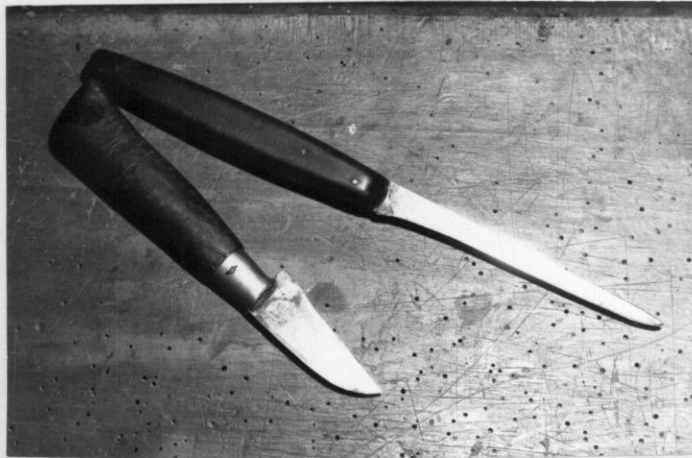

szijrártó at

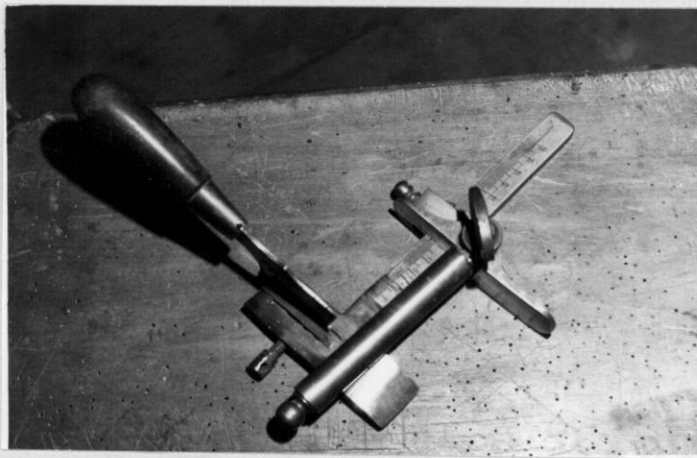

szelészó elszedő

cérvágó-kés és görbékés

tolókés

kalapács, karpó és cipőfogók

lyukasztók

jelölő körző
szakító körző

szabáséke's
félholtekés

Hajós bácsi a vattószéken

húzószij, vállszij, hátszó, gyepelő

vattószék

Kartai, sziglak, nyakstíj; hótyj.

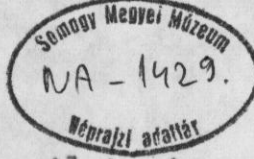
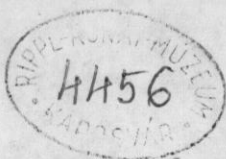
lőszerszám útrauggal

lőszerszám

Horváth Lajos szijgyártó mester élete és szakmaszeretete c. dolgozat bírálata

A dolgozat bevezetőjének szánt rövid történetei áttekintés sajnós nagyon sok tévedéssel irodott.

- VIII. -IX. sz.-ban "posta" mint intézmény még nem létezett.
- a szijgyártó mesterség nem a posta miatt lendült fel, hadászati okokra vezethető vissza.
- A lószerszám pedig már a népvándorlás korában fejlett és igen diszes volt/ld. avarok/, a kantárt már ők is ismerték / avar temetők lovas sírjai, / de már megelőző korokban is.
- a Kárpát-medonében az avarok használták először pl. a kengyelt.
- a honfoglaló magyaroknál is fontos szerepe volt a lónak / életmóddal való összefüggés/

a letelepedéssel kisebb szerepet töltött már be, de hadászati szempontból még előnyt élvez, ill. a királyi udvarokban továbbra is nagy szerepe van/ pl. lovagkor- lovagi tornák/

A szakirodalom megjelölése nélkül, ill. a szakirodalomban való tájékozottság hiányában javasolnám e rész elhagyását.

A második fő egységnek tekinthető életrajzi ismertetés tömör,

világos. De felhívnom a pályázó figyelmét, hogy ~~nyilván~~ néhány esetben tulrészletezi, ~~néhány esetben~~ ^{enként} pedig néhány mondattal

elintézi. Itt főleg azokra gondolok, amelyek a mester inas- és segéd éveit tárják fel. Tul. rövid, nem világítja meg mélységében,

pedig ezek az évek a mesterség elsajátításában, annak megszerzésében igen fontos szerepet játszottak.

Többet kell tudnunk az un. " feles" inas évekről/ 5. old. 2. sor/

A harmadik egységnek tekinthető részben a szerszámokat mutatja be, amelyeket fotókkal illusztrált. Ez a rész szépen kidolgozott példákkal alátámasztott.

A negyedik részben a bőrfajtákat ismereti, majd a lószerszám készítésre tér át, amelyet alaposan a mester elmondása alapján dolgoz fel. Ezt a "szakmai" rész nagyon szépen feldolgozta, a lószerszám készítésének menetét pontosan leírja, kitérve arra, hogy a szerszámkészítés egyes részeihez milyen bőrt használnak és miért. A kihalóban lévő kismesterségek tárgyi és szellemi anyagának felkutatása és felgyűjtése egyre sürgetőbb feladata a néprajz tudománynak. Ezért örvendotes tény, hogy kezdő pályázó lévén belefogott egy kismesterség bemutatásába. Ugy érzem, ha megfelelő segítséget/ kérdőívet/ adunk a pályázónak, a gyűjtést teljesebbé lehet tenni.

A cím választást nem tartom szerencsésnek, mivel a mester életét túl rövidre fogta, a szakmaszeretet pedig egy dolgozathoz nem derül ki, mivel ez emocionális jellegű.

Helyesebbnek tartanám ha általánosan fogalmazná pl.

Egy kihalóban lévő kismesterség nyomában Kadarkuton.

Tehát a dolgozat egészét tekintve :

Javaslom a bevezető rész elhagyását, vagy teljes átdolgozását időrendi sorrendet betartva / pl. nem ugrunk ie. XV. sz. -ből Széchenyi István idejébe / ill. szakirodalom tanulmányozását ill. / annak pontos megjelölésével. /

Az életrajzi részt egészítse ki a már korábban említettekkel, amely által kerek egészzé formálható.

Javaslom továbbá a mester tulajdonában lévő írásos dokumentumok/ mesterlevél, szabaduló levél, adólap, árszabás stb./ összegyűjtését és lemásolását. Azonkívül nem tért ki az anyagbeszerzés módjára sem, amely ugyancsak fontos része

a mesterségnek.

Javaslom a pályázónak , hogy a gyűjtés pontosítása és a feldolgozás teljessé tétele érdekében keressen fel. Rendelkezésre tudok bocsájtani olyan kérdőívet , amely további munkájához segítséget ad.

Kaposvár, 1981. március 4.

Kapitány Orsolya
Kapitány Orsolya